

Irodalmunk szellemi egysége

Vajdasági írónak lenni és magyarul írni a szocialista Jugoszláviában, a helyhez-kötöttség és a nyelvi különbözőség folytán, kívülről nézve gyakran azt a látszatot keltheti, mintha elszigetelve élnénk és munkálkodnánk. Mintha csak az volna a szerepünk és célkitűzésünk, hogy az országnak csupán ezen a kis területén élő népcsoporthoz: magyarokról magyaroknak szóljunk. S ha valóban így volna, akkor nemcsak a provincializmus marasztaló jelzőjét kellene viselnünk, de magatartásunkból méltán vonhatnának le egyéni következtetéseket is azok, akik nem ismerik a vajdasági magyar irodalmat.

Mert nem madártávlatból nézve és nem csupán egy-egy fordításban megjelent magyar irodalmi műből ítélve, minden átlagolvasó megállapíthatja milyen hatalmas változáson ment át a régihez viszonyítva a mai vajdasági magyar irodalom. Íróinknál nyomát sem találjuk már a nemzeti különállás törekvéseinek. Igen, magyarul írunk, mert ez az anyanyelvünk, de nemcsak a magyar nemzeti kisebbséghez szólnak írásaink. Nincsen egyetlen vajdasági magyar író, aki nem venné örömmel, ha munkája szerb, vagy horvát nyelven látna napvilágot. Senki sem akarja beérni azzal, hogy csak vajdasági író. mindannyian irodalmunk szellemi egységének vagyunk részesei s a vajdasági táj színeivel, az itt élő emberek megrajzolásával gazdagabbá kívánjuk tenni Jugoszlávia irodalmát. Meglehet, hogy csupán egy halvány színfolt vagyunk ebben a tarka szellemi körképben, de semmiképpen sem akarunk kimaradni belőle.

Tudatában vagyunk annak, hogy a szocializmus nem nyújthat külön fejlődési távlatot sem politikai, sem gazdasági, sem

szellemi téren egy-egy vidéknek, vagy egy-egy népnek az ország határain belül. Ahogy a kétkézi munkás sem csak a maga, vagy munkahelye szűk érdekeit tartja szem előtt, de hozzájárul az egész ország felvirágoztatásához, úgy a vajdasági magyar író sem akar csupán az itteni magyar népcsoport írója lenni. Sem azzal, hogy csak róla, sem azzal, hogy csak neki szól.

„Minden jó, ami közelebb hozza egymáshoz a népeket, — írta vagy fél évszázaddal ezelőtt Romain Rolland — s minden rossz, ami elválasztja őket”. Bennünket ma még sokszor elválaszt a nyelvi különbség a velünk együtt élő és ugyanazon célokért küzdő délszláv íróársainktól. Kevesen jutottunk el a szerb, a horvát, a szlovén és országunk más nemzetségeinek olvasóihoz. Ez az akadály azonban nem leküzdhetetlen. Ha biztosítani lehetne a más, a többségi nyelven való megjelenést, s ez nemcsak a vajdasági magyar irodalomnak, hanem szellemi egységünk megőrzésének is érdeke, akkor okvetlenül közelebb kerülnénk egymáshoz és nem kelthetjük már azt a látszatot, mintha önként és szándékosan vállaltuk volna szélesebb és messzebbre vezető utak helyett a vajdasági magyar irodalom gyakran fojtogatón keskeny síkatorait.

Közelebb jutni a többséghez, nagyobb és közvetlenebb részt vállalni országunk szellemi egységéből, ez minden vajdasági magyar író legszebb álma, s akik helyzetüket kívülről nézve az elszigetelődés veszélyéről beszélnek, nyitott kapukat döngögetnek. Csak tenni kellene már valamit, talán intézményesen, hogy a nyelvi különbözőségekből eredő válaszfalak leomoljanak.

Herceg János